

**AFET SONRASI
BİREY, GRUP VE TOPLUM
TEMELLİ PSİKOSOSYAL DESTEK**

Editör
Emine ÖZMETE

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-250-7	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Afet Sonrası Birey, Grup ve Toplum Temelli Psikososyal Destek	Kapak Fotoğrafi Emine ÖZMETE
Editör Emine ÖZMETE ORCID iD: 0000-0002-9264-5660	Yayıncı Sertifika No 47518
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
	Bisac Code MED058120
	DOI 10.37609/akya.2681

Kütüphane Kimlik Kartı
Afet Sonrası Birey, Grup ve Toplum Temelli
Psikososyal Destek / editör : Emine Özmete.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
316 s. : resim, şekil, tablo. ; 160x235 mm.
Kaynakça ve İndeks var.
ISBN 9786253992507

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

SUNUŞ

Saatler 4.17'de durdu... 6 Şubat 2023 tarihinde hepimiz ülkemizde asrın felaketi şeklinde tanımlanan bir deprem haberine uyandık. Saatler, günler ilerledikçe acımız arttı. Binlerce kişi hayatını, ailesini, eşini, çocuklarını, anne - babasını, akrabalarını, evini, işyerini, anılarını kaybetti. Arama kurtarma çalışmaları; barınma, yiyecek, giyecek gibi ihtiyaçların karşılanması ve psikososyal destek hizmetinin sunulması... 11 ilimizi etkileyen bu büyük felaketin yaralarını sarmak için herşeyden önce bu ülkenin evlatları olarak hepimize düşen görevlerimiz vardı. Depremden etkilenen çocuklar, ergenler, kadınlar, erkekler ve yaşlıların sosyal hizmet ihtiyaçlarını belirlemek, kaynaklar ile buluşmalarını sağlamak ve en önemli psikososyal destek hizmeti sunmak üzere deprem bölgesine gitmek üzere hazırlıklarımıza başladık.

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR başkanlığında kurulan Psikososyal Destek Ekibi, deprem bölgesinde farklı nüfus gruplarına yönelik psikososyal destek sunabilmek ve çalışanlara destek olabilmek amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı resmi izni ve iş birliğiyle deprem bölgesine yönelik hazırlıklarını yaptı.

Ağırlıklı olarak Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünden oluşan 32 kişilik Ankara Üniversitesi Psikososyal Destek Ekibi; 24 Şubat- 4 Mart tarihleri arasında DEPREMİN 20. GÜNÜNDE Elbistan'da Köprübaşı/Gariplik Mah., Cumhuriyet Mah., Kümbet Mah., Pınarbaşı Çadır Kent, Millet Bahçesi Çadır Kent, Yunus Emre Konteyner Kent, Kardeş Konteyner Kent bölgelerinde psikososyal destek hizmeti sunumu gerçekleştirmiştir.

Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde çocuklar, ergenler, kadınlar ve yaşlılara yönelik psikososyal destek uygulamalarını gerçekleştirmek amacıyla saha ekibine öncelikle travma ve psikolojik ilk yardım, psikolojik sağlamlık, ilk temas, kriz yönetimi ve krizle baş etme gibi konularda 3 gün boyunca eğitim verilmiştir. Saha çalışması kapsamında ise öncelikle sosyal hizmet ve psikososyal destek ihtiyaç analizi yapılmış; çocuklar, ergenler, kadınlar ve yaşlılarla grup çalışmaları ve bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde güçlendirme ve sistem yaklaşımları, transaksiyonel analiz ve bilişsel davranışçı yaklaşımın bakış açısı ve tekniklerinden faydalanılmıştır. Saha ekibine ve deprem bölgesinde psikososyal destek hizmeti sunmak üzere görevli olan meslek elemanlarına kendini koruma, stres yönetimi, tükenmişlik ile başa çıkma, yas süreci ve vaka yönetimi ile ilgili süpervizyon içerikli eğitimler sağlanmıştır.

Depremden etkilenen bireylerin en önemli psikososyal destek ihtiyaçlarının; güvende olma, dinlenilme, deprem nedeniyle yaşadıklarının normal olup olmadığını değerlendirme ve anlama, belirsizlikler nedeniyle ortaya çıkan kaygı ile baş etme, doğru bilgi edinme, desteğin sürekliliği ve günlük yaşama dönme ile ilgili endişelerin giderilme ihtiyacı olduğu saptanmıştır. Ailelerin vefat, kayıp ve yas süreciyle baş edebilmele-

ri için orta ve uzun vadeli sürdürülebilir ve izleme dayalı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Kadınların ifadelerinden depremden önce aile ve evlilik sorunları olan, boşanmış, tek ebeveyn olan, sosyal destek sistemlerine sahip olmayan, herhangi bir fiziksel ve ruhsal sağlık sorunu olan, engelli ve hasta yakınlarına bakmak zorunda kalanların depremlerle birlikte var olan sorunlarının derinleştiği anlaşılmıştır. Ayrıca gençlere ve erkeklerle yönelik çalışmalara ihtiyaç bulunduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan bireysel görüşmelerin ve grup çalışmalarının depremden etkilenen bireylerin hem bireysel hem de sosyal iyileşme süreçlerine katkıda bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda sosyal iyileşmenin sürdürülebilir olması; çadır kent ve konteyner kentlerde psikososyal destek hizmetlerinin sürekli olarak verilmesi için belirlenen vakalar doğrultusunda Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü tarafından çevrimiçi olarak psikososyal destek hizmeti sunulmaya devam edilmiştir. Elbistan bölgesinde toplam 2724 kişiyle bireysel görüşme yapılmış, 156 kişiyle ise grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Grup oturumlarına 5-13 yaş grubundaki çocuklar, 15-17 yaş aralığındaki ergenler, 18-67 yaş aralığında bulunan kadınlar ve Suriyeli kadınlar katılmıştır. Her grup için çalışmalar ortalama 10 oturum olarak uygulanmıştır.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünden oluşan Ankara Üniversitesi Psikososyal Destek Ekibi DEPREMİN 60. GÜNÜNDE KAHRAMANMARAŞ'ta...

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünden oluşan 21 kişilik ekip olarak 2 Nisan - 7 Nisan 2023 tarihlerinde Kahramanmaraş'ta Karacasu Konteyner Kent ve Millet Bahçesi Çadır Kentte psikososyal destek hizmeti sunmuştur. 4 etapta oluşan konteyner kentte kapsamlı bir sosyal hizmet ve psikososyal destek ihtiyaç analizi yapılmıştır. Belirlenen ihtiyaçlara yönelik kaynaklarla bağlantı kurulmuş; giyim, tıbbi malzeme ve bakım ihtiyaçları gibi farklı ihtiyaçlar gidermek üzere görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kurumlar ile işbirliği yapılarak; örneğin gebe sağlık taraması gibi acil ve öncelikli görülen konular hakkında çalışmaların yürütülmesi için görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Fiziksel veya ruhsal engeli olan bireyler, bakım ihtiyacı olan yaşlılar, okul sisteminin dışında kalmış ergenler, yalnız yaşayan çocuklu kadınlar, birden çok yakınını depremde kaybetmiş kişiler, ev ve işyerini kaybetmiş bireylerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde hem bakım ve tedavi gibi temel haklara ilişkin kaynaklarla ilişki kurularak gerekli yönlendirmeler yapılmış, hem de kişilerin bu süreçte yaşadıkları duygusal zorluklarla ilgili psikososyal müdahalelerde bulunulmuştur. Bu süreçte depremin psikososyal etkileri, kayıp ve yas süreci, konteyner kentte yaşam ve kişiler arası ilişkiler, aile içi roller gibi farklı konular ele alınmıştır.

Psikososyal destek ekibi ile depremin 20. Gününde Elbistan'da yapılan çalışmalar daha çok psikolojik ilk yardım bağlamında yürütülmüş; depremin yaklaşık 60. Gününde Kahramanmaraş'ta yapılan bireysel ve grup odağındaki çalışmalar ise travma sonrası stres bozukluğu ve yas sürecine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Genel olarak depremin 60. Gününde depremzedelerin yiyecek, giyecek, barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı görülmüştür. Bununla birlikte, enkazdan sağ çıkan depremzedelerin fizik tedavi ihtiyaçlarının ve çoğu depremzedenin ise psikiyatrik tedavi ihtiyacının olduğu tespit edilmiştir.

Konteyner kentte yaşıyan bireylerde belirsizlik ve umutsuzluk duygularının ortadan kaldırılması için duygulara yönelik duygu odaklı grup çalışmaları yapılmıştır. Bununla birlikte, konteynerde yaşamanın bireylerin ev ortamındaki rutinlerine dönmeleri için bir fırsat olduğu belirlenmiştir. Konteyner kentin çevresinde yapılan hizmetlerin toplumun bir minyatürü gibi tüm ihtiyaçlara yanıt verecek çeşitlilikte olması hizmetlere erişilebilirliği kolaylaştırmaktadır.

Depremden etkilenen kadınların giyim atölyesinde gönüllü olarak çalışmaları ve depremdeler için kıyafet dikmelerinin başa çıkma ve sosyal etkileşim sağlamada etkili olduğu; iyileşmeyi hızlandırdığı görülmüştür. İnanç ve manevi başa çıkma yöntemlerinin ağırlıklı olarak kullanıldığı, devlete ve sunulan hizmetlere güven olduğu tespit edilmiştir. Çocuklar ve gençlerle yapılan çalışmalarda ise umutların var olduğu; "5 yıl sonraki kendim bugünkü bana ne söylerdi?" sorusuna "Bunu da atlattık. . ."; "Unutma, ümidini kaybetme. . ."; "Ev, araba, arkadaş. . . Her şeyini kaybetse de nefes aldığın sürece umudunu kaybetme." şeklinde cevaplar verdikleri görülmüştür.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğretim üyeleri ve gönüllülerinden oluşan psikososyal destek ekibinin çalışmalarının etkisi depremede bir kadının ifadesi ile açıklanacak olur ise "(...)Çimde çiçekler açtı, gülmek gülebilmek çok güzel. . . Eve geldim ve eşime sarıldım. . ." Kahramanmaraş il merkezinde yapılan psikososyal destek çalışmasında 1801 kişi ile görüşme yapılmış, 218 kişiyle grup çalışması gerçekleştirilmiştir.

Bu kitapta 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerden sonra Elbistan ve Kahramanmaraş İl Merkezinde psikososyal destek hizmeti sunan öğretim elemanlarımızın uygulama ve teori temelli bölümleri ile sosyal hizmet gönüllülerimizin görüşlerinden oluşan bölümler bulunmaktadır. Bu kitapta yer alan depremden etkilenmiş olan bireylerle sosyal çalışma, gruplarla sosyal çalışma ve toplumla sosyal çalışma kapsamındaki bölümlerin psikososyal destek sunan tüm meslek elemanlarına, meslek elemanı aday olan öğrencilerimize, uzmanlara rehber olmasını temenni ediyorum. Ankara Üniversitesi Psikososyal Destek Ekibini oluşturan ve başkanlığında çalışmalarımızı yürüttüğümüz Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet ÜNÜVAR'a, deprem bölgesinde tüm içtenlikleri ve en samimi duygularla bilimsel temelli psikososyal destek hizmeti sunan öğretim elemanlarımıza, sosyal hizmet gönüllülerimize, iş birliği yapan kuruluşlara ve temsilcilerine çok teşekkür ediyorum. Teşekkürlerimin en büyüğü ise deprem bölgesinde bize çadırlarını, konteynerlerini ve en önemlisi de yüreklerini açan tüm vatandaşlarımıza. . . Onlara çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Emine ÖZMETE

*6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremlerde
Kaybettiklerimizin Anısına*

İLK SÖZ YERİNE: “DEPREMİ YAŞAMAK VE GÖNÜLLÜ OLMAK”

Afet durumlarında, uzmanlaşmış ve yetenekli acil durum yönetim sistemlerine rağmen, afet bölgesinde yaşayan vatandaşlar genellikle olay yerine ilk önce gelmektedirler. Acil durum geçtikten sonra ilerleyen zamanlarda hizmetler azalırken çevredeki vatandaşların gönüllü çalışmaları uzun süre devam etmektedir. Bu nedenle kendileri de bir afetzedede olmasına rağmen olay yerine ilk ulaşan gönüllüler, afetten etkilenenlere yardım etmede hayati roller üstlenebilmektedirler. Bununla birlikte, afetlerde arama kurtarma çalışmalarında resmi kurumlara değeri ölçülemez yardımlar sağlayabilmektedirler. Örneğin, 2009 yılındaki Avustralya'nın Victoria kentindeki orman yangınlarında, gönüllüler çiftçilerin çağrılarına cevap vererek, çitlerini yeniden inşa etmede yardım etmişlerdir. Bu gönüllülük ve yardımlaşma hareketinden sonra çitleri yeniden inşa eden ve etkilenen kırsal topluluklara destek sağlayan bir sivil toplum örgütünün kurulması bu çabaların başarısını oluşturmuştur.

Afet riskini azaltma ile ilgili çalışmalarda toplum katılımının sağlanması temel ilkedir. Çoğunlukla acil durum ve afet yönetiminde uzmanlardan oluşan bir iş gücü ve resmi kurumların koordinasyonunda çalışan gönüllüler ve diğer gönüllüler bulunmaktadır. Afet ve acil durumlarda gönüllülerin katılımı sorumluluk olarak görülebilmekte ve çabaları hafife alınabilmektedir. Son yıllarda dünya genelinde nüfus artışı, kentsel gelişme ve iklim değişikliği gibi nedenlerle artan afet riski göz önüne alındığında, “gayri resmi” gönüllülerin, gelecekteki olası acil durum ve afetler için hazır bulunmaları için gereken ek kapasite artışının sağlanması ve koordinasyonu önemlidir.

Vatandaşların kriz zamanlarında oynadıkları kilit rollere rağmen, resmi kurumlar ile koordinasyonları güç olmakta; hizmet sürecine sistemli bir şekilde dahil olmakta zorlanabilmektedirler. Bu nedenle gönüllü akreditasyon sisteminin oluşturulması ve yaygınlaştırılması bu noktada gönüllülük ağının oluşturulması için gereklidir. Böylece hizmet alanına göre gönüllü gruplarının belirlenmesi; devletten veya resmi kurumlardan bağımsız hareket edenlerin dışlanmaması sağlanabilir.

Gönüllülük, başka bir kişi, grup veya kuruluşa fayda sağlamak için serbestçe zaman harcanan “içinde bulunulan herhangi bir faaliyet” anlamına gelmektedir. Gönüllülük araştırmalarında, kavram genellikle zorunlu olmayan faaliyetlere atıfta bulunmak için kullanılmaktadır. Bunlar herhangi bir sözleşme, ailevi veya arkadaşlık yükümlülüğü ve zorlama olmadan bütün bir toplum veya belirli bir kurum, özel gereksinimli gruplar için kar amacı gütmeyen ve organize bir bağlamda toplum yararına yapılan faaliyetlerdir. Bununla birlikte, hangi faaliyetlerin gönüllülük olduğu ve kimlerin gönüllü sayılabileceği ile ilgili tartışmalar bulunmaktadır.

Afet ve kriz durumlarında gönüllülük öngörü ve önceden planlama için çok az fırsat sunmakta ve genellikle acil ve anlık talepler gerektirmektedir. Afetlerde gönüllülerin özellikleri ve motivasyonlarından daha çok gönüllü faaliyetlerin kapsamına ve sonuçlarına

odaklanılmalıdır. Gönüllülük, öğrenme, keşfetme, kendini gerçekleştirme gibi iç motivasyon ve kişisel fayda ile ortaya çıkan karşılıksız ve amaçlı faaliyetleri kapsamaktadır. Bu nedenle afet durumlarında gönüllülüğün resmi kurumlar ile koordinasyon içinde yürütülmesi önemlidir. Çoğu zaman kendi de afetten etkilendiği halde hizmet sunmak zorunda olan resmi görevlilerin yanı sıra resmi görevi olmayanların da topluma fayda sağlayacak faaliyetlerde buldukları görülmektedir.

Dünyada yaklaşık 1 milyar insanın gönüllü olduğu; gönüllü faaliyetlerin ekonomiye katkı sağladığı, fiziksel ve ruhsal sağlıkta iyilik halini yükselttiği, liderlik yeteneklerini geliştirdiği ifade edilmektedir. Afetten etkilendiği halde gönüllü faaliyetlere katılanların başa çıkma becerilerinde ilerleme olabilmektedir. Gönüllülük, ihtiyacı olan insanlara, değerli amaçlara ve topluma hayati yardım sunmayı sağlamaktadır. Ancak faydalar gönüllüler için daha da büyük olabilmektedir. Afet bölgelerinde afetten etkilendiği halde gönüllü olmak, sosyal etkileşime arkadaş bulmaya, toplulukla bağlantı kurmaya, yeni beceriler öğrenmeye ve kariyerde ilerlemeye yardımcı olabilmektedir. Başkalarına vermek, zihinsel ve fiziksel sağlığı korumayı desteklemektedir. Gönüllülük, stresi azaltma, depresyonla mücadele etme, zihinsel olarak canlı kalma ve bir amaç duygusu sağlama ile ilgili faydalı olabilmektedir. Gönüllülüğün uzun vadeli bir taahhüt içermesi gerekmez. Basit yollarla bile ihtiyacı olanlara yardımcı olma ve yardım verme davranışı, sağlığı koruyabilmekte ve mutluluğu sağlayabilmektedir.

Ülkemiz; deprem, sel ve heyelan gibi doğal afetlerin sürekli olarak yaşandığı jeolojik bir konumda yer almaktadır. Geçmiş afetlere bakıldığında ülkemizde büyük kayıplar yaşanmıştır ve afetler kalkınmamıza engelleyici faktör olmuştur.

Deprem, yer aldığı coğrafyada oluşturduğu yapısal yıkımın yanı sıra insanların yaşamlarını derinden sarsma ve ciddi psikolojik etkiler yaratma gücüne sahip bir doğa felakettir. Deprem sonrası yapılan yardımlar, ağırlıklı olarak yaşam kurtarılması, fiziksel yaralanmaların tedavisi, barınak sağlanması ve alt yapı hizmetlerinin düzeltilmesine yöneliktir.

Ülkemizde yaşanan Kahramanmaraş, Pazarcık merkezli 6 Şubat depremi sonucunda Hatay, Gaziantep, Adıyaman, Adana, Osmaniye, Diyarbakır, Malatya, Şanlıurfa illerimizde büyük yıkımlara neden olmuş; can ve mal kayıpları yaşanmıştır. Depreme maruz kalmış bireylerin bir kısmı yaşadıklarını anlatarak, bir kısmı eski rutinlerine yeniden dönmeye çalışarak, bir kısmı ise gönüllülük faaliyetlerine katılarak yaşadıkları travmanın izlerini üstlerinden atmaya çalışmaktadırlar.

Depremzede bireylerin toplumsal işlevselliklerini, yardımlaşma ve işbirliği becerilerini artırmanın, gönüllülük çalışmaları ile güçlenmelerini sağlamanın travma sonrası süreçte bireye olumlu katkısı olduğunu bilen kurum ve kuruluşlar bu noktada depreme maruz kalmış bireyleri teşvik etmek için çalışmalar yürütmektedirler. Depremzede bireylerin gönüllülük faaliyetlerine katılması için bireylere alan açılmakta; bu gönüllülük faaliyetlerine destek olan bireyler; kendisiyle aynı yaşam deneyimi ve travmayı paylaşan bireylerle paylaşım içinde olarak birbirlerine destek olmaktadır. Bu yardımlaşma sonucunda bireyler hem kendilerini faydalı hem de iyi hissetmeye başlamakta; farklı meşguliyetler ile yaşanan travmalar hafiflemektedir.

Kahramanmaraş'ta gönüllülük çalışmalarına katılan bireyler, gönüllülüğün kedilerine çok iyi geldiğini, artık bir amaçlarının olduğunu, çadırdır durmak yerine faaliyetlere katılmanın onları mutlu ettiğini ifade etmektedirler. Aynı zamanda gönüllü çalışmalar yürüten depremzedelerin diğer depremzedeleri bu konuda olumlu anlamda etkilediği, onlara gönüllülük konusunda bilgi ve deneyimlerini aktardığı görülmüştür. Gönüllülük faaliyetleri gerçekleştiren akranlarının gelişimine, deneyimlerine, memnuniyetlerine ve bu gönüllülüğün onlara ne kadar iyi geldiğine tanık olan diğer depremzede bireyler de bu konuda harekete geçmişlerdir. Neler yapabileceklerine, nerede faydalı olabileceklerine dair sorular sormuşlardır. Bu sayede depremzede ergenler arasında bir akran mentörlüğü gerçekleşmiştir. Depreme maruz kalmış ergenlerin gönüllülüğüne önem verilmiştir. Ergenlere yemek dağıtımı, su dağıtımı, ihtiyaç ürünlerinin depoda düzenlenmesi konusunda görevler verilerek; onların afet sonrası yaşanabilecek yas sürecini daha kolay ve sağlıklı bir şekilde geçirmelerine destek olunmuştur.

Tüm bunlar gösteriyor ki cinsiyet, yaş, ırk fark etmeksizin depreme maruz kalmış bireylerin tümü gönüllülük faaliyetlerine destek vererek depremin yıkıcı etkilerinden daha kolay kurtulabilmektedirler. Yeni sosyal ilişkiler kurabilmekte, kendisine ve çevresine fayda sağlayabilmektedirler. Depremzedelerin gönüllü faaliyetlere katılmalarının deprem sonrası travma ve stres bozuklukları ile yas sürecini daha kolay atlattıklarına destek olduğu belirlenmiştir.

Prof. Dr. Emine ÖZMETE

İÇİNDEKİLER

DEPREMİN 20. GÜNÜNDE ELBİSTAN'DA PSİKOSOSYAL DESTEK MÜDAHALELERİ

KISIM 1	DEPREMİN 20. GÜNÜNDE BİREYLE SOSYAL ÇALIŞMA 1
BÖLÜM 1	Deprem Sonrası Krize Müdahale Yaklaşımı Kullanımının Bir Vaka Üzerinden İncelenmesi3 <i>Erdoğan KALAYCI</i>
BÖLÜM 2	Depremden Etkilenen Bireyler İçin Güçlendirme Yaklaşımı: Vaka Örneği..... 19 <i>Serdarhan DURU</i>
BÖLÜM 3	Deprem Sonrası Akut Süreçte Mikro Düzeyde Görüşme: "Bir Dakikada Bir Ömür Yaşadım!".....37 <i>Fulya AKGÜL GÖK</i>
BÖLÜM 4	Deprem Sonrası Kriz ve Travma Durumlarında Bireyle Çalışma: Elbistan Vaka Örneği.....51 <i>Süleyman KAÇMAZ</i>
KISIM 2	DEPREMİN 20. GÜNÜNDE GRUPLA SOSYAL ÇALIŞMA63
BÖLÜM 5	Kırılganlıktan Yılmazlığa: Doğal Afetlerde Çocuk ve Gençlerin Görünmeyen Gücü65 <i>Tülin ŞENER</i>
BÖLÜM 6	Psikososyal Destek Çalışmaları Kapsamında Grupla Çalışma79 <i>Yasemin ÇEKİÇ - Ayşe Gül YAVAŞ AYHAN</i>
BÖLÜM 7	Depremden Etkilenen Kadınlarla Grup Çalışması: "Elbistan Pınarbaşı Çadır Kent Örneği"89 <i>Satı GÜL KAPISIZ</i>

BÖLÜM 8	Afetlerde Göçmen Kadınlar ile Grup Çalışması: Elbistan Örneği 109 <i>Melahat DEMİRBİLEK</i>
<u>KISIM 3</u>	DEPREMİN 20. GÜNÜNDE TOPLUMLA SOSYAL ÇALIŞMA..... 129
BÖLÜM 9	Psikososyal Destek Sürecinde Toplumla Çalışma..... 131 <i>Gonca POLAT</i>
BÖLÜM 10	Afetlerde Kadınların Sağlık ve Güvenliğinin Korunması: Kadınlarla Makro Sosyal Hizmet Uygulamaları..... 141 <i>Ayşe Sezen SERPEN</i>
BÖLÜM 11	"6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli Depremler": Yaşlı Dostu Afet Yönetimi..... 159 <i>Emine ÖZMETE - Aybüke YILMAZ</i>

**DEPREMİN 60. GÜNÜNDE KAHRAMANMARAŞ İL MERKEZİNDE
PSİKOSOSYAL DESTEK MÜDAHALELERİ**

<u>KISIM 4</u>	DEPREMİN 60. GÜNÜNDE BİREYLE SOSYAL ÇALIŞMA..... 175
BÖLÜM 12	Deprem Sonrası Olumsuz Duygular ve Yas Üzerine Mikro Düzeyde Çalışma 177 <i>Fulya AKGÜL GÖK</i>
<u>KISIM 5</u>	DEPREMİN 60. GÜNÜNDE GRUPLA SOSYAL ÇALIŞMA 191
BÖLÜM 13	Depremzede Kadınların Deprem Sonrası Stres Düzeyleri ve Baş Etme Deneyimleri: Etkileşimli Grup Çalışması Örneği 193 <i>Erdinç KALAYCI</i>
BÖLÜM 14	6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinde Ergen Olmak: "Karacasu Konteyner Kent Grup Çalışması Örneği" 205 <i>Satı GÜL KAPISIZ</i>

İçindekiler

- BÖLÜM 15** 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinde Ergen Annesi Olmak:
"Karacasu Konteyner Kent Grup Çalışması Örneği" 229
Satı GÜL KAPISIZ
- BÖLÜM 16** Konteyner Kentte Bir Grup Çalışması: Üretim Atölyesi Örneği..... 251
Melahat DEMİRBİLEK - Gonca POLAT

DEPREM BÖLGESİNDE PSİKOSOSYAL DESTEK MÜDAHALELERİNDE GÖNÜLLÜ OLMAYA DAİR NOTLAR

- Yitip Giden Mi? Yeşeren Mi? 269
Alma Gül UÇAR - İrem AKTAŞ - Merve TANRIVERDİ
- Afelerde Sosyal Hizmet Gönüllüsü Olmak 274
Safiye Gülfet TERZİ - Begüm Sevde YILMAZ - Serranur ÇERÇİ
- Sosyal Hizmet Gönüllülerinin Gözünden Saha Deneyimleri 278
Hasibe ÇATIKAŞ - Dilara KOZAN - Rabia USKUT
- Afet Bölgesinde Sosyal Hizmet Gönüllüsü Olmak 284
Beyza ERTAN - Esra ARAL - Hatice Bilge MUSLUK
- Portakal Çiçekleri'nden Gönüllü Olmaya Dair Notlar 287
Büşra Aybüke SOLMAZ- Ezgi BİLİCİ - Leyla ÇAKIR - Zeynep ALTIN
- "İyi Ki Sosyal Hizmet" 290
Şeyda KAYA - İsmail ŞİMŞEK - Batuhan PARMAK - Kerime Nur GÜNDOĞMUŞ

**Bölümlerde yer alan vaka örneklerinde gerçek isimler kullanılmamıştır. Kullanılan isimler farazidir.*

YAZARLAR

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gül YAVAŞ AYHAN

Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Psikiyatri Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-7061-7757

Doç. Dr. Melahat DEMİRBİLEK

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0003-1281-2367

Arş. Gör. Dr. Serdarhan DURU

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-2210-1684

Doç. Dr. Fulya AKGÜL GÖK

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0003-3657-8704

Arş. Gör. Dr. Erdinç KALAYCI

Yozgat Bozok Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ORCID iD: 0000-0001-8572-972X

SHU. Satı GÜL KAPISIZ

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-5714-9944

SHU. Süleyman KAÇMAZ

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-0977-9466

Doç. Dr. Gonca POLAT

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-8165-9768

Prof. Dr. Ayşe Sezen SERPEN

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-6220-4709

Öğr. Gör. SHU. Aybüke YILMAZ

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-1040-2981

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ÇEKİÇ

Ankara Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Psikiyatri Hemşireliği AD.
ORCID iD: 0000-0002-9237-440X

Prof. Dr. Emine ÖZMETE

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal
Hizmet AD.
ORCID iD: 0000-0002-9264-5660

Prof. Dr. Tülin ŞENER

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim
Psikolojisi AD.
ORCID iD: 0000-0002-6190-5423